

BÖLÜM 10

TOPLUM RUH SAĞLIĞI AÇISINDAN ŞİDDET

Reyhan DOĞAN¹

Neşe MERCAN²

GİRİŞ

Şiddet, geçmişten günümüze kadar varlığını sürdüren sosyal bir olgudur. Günümüzde şiddet her geçen gün artmakta, sıkça duyduğumuz veya tanık olduğumuz bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (1,2). Şiddet, karşımıza kaba kuvvet kullanma, zorbalık, ihmal, istismar, tecavüz, yıldırma gibi değişik şekillerde çıkabilmektedir. Şiddeti yaşamın her alanında (ev, işyeri, okul) görebilmekteyiz (3-5). Toplumun fiziksel, ruhsal, sosyal ve ekonomik açıdan etkileyen şiddet, her türüne karşı işbirliği gerektiren ve çok boyutlu olarak ele alınması gereken önemli bir sorundur (6).

Bu bölümde şiddetin tanımı, nedenleri, çeşitleri, ruh sağlığına etkileri, toplumda şiddete maruz kalan gruplar ve şiddetin önlenmesi açıklanmıştır.

ŞİDDET KAVRAMI

Türk Dil Kurumu'na göre şiddet, bir hareketin ve bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik, hız, bir hareketten doğan güç, karşıt görüşte olanlara karşı kaba kuvvet kullanmak, kaba güç, duygu veya davranışta aşırılık olarak tanımlanmıştır (7). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün tanımına göre şiddet; yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişim bozukluğu ya da yoksunlukla sonuçlanan, kişinin kendi

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Yüksek İhtisas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik AD, reyhan.dogan@yiu.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi AD, nese.mercan@bilecik.edu.tr

KAYNAKLAR

1. Almış BH, Gümüştaş F, Kütük EK. Kadına yönelik aile içi şiddetin kadın ve çocukların ruh sağlığına etkileri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2020; 12(2):232-242. doi: 10.18863/pgy.567635
2. Limnili G, Özçakar N. Farklı boyutlarıyla şiddet. *Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi*. 2017;9(2):55-60
3. Ruijne RE, Howard LM, Trevillion K, et al. Detection of domestic violence by community mental health teams: a multicenter, cluster randomized controlled trial. *BMC Psychiatry*. 2017;17:288. doi 10.1186/s12888-017-1399-7
4. Tonso MA, Prematunga RK, Norris SJ, et al. Workplace violence in mental health: A victorian mental health workforce survey. *International Journal of Mental Health Nursing*. 2016; 25:444-451. doi: 10.1111/inm.12232
5. World Health Organization. *Global Status Report On Preventing Violence Against Children 2020 Geneva 2020*. (02/10/2021 tarihinde <https://www.who.int/teams/social-determinants-of-health/violence-prevention/global-status-report-on-violence-against-children-2020> adresinden ulaşılmıştır)
6. Rivara F, Adhia A, Lyons V, et al. The effects of violence on health. *Health Affairs*. 2019; 38 (10): 1622-1629. doi: 10.1377/hlthaff.2019.00480
7. TDK. *Türk Dil Kurumu Sözlükleri* (10/10/2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden ulaşılmıştır).
8. World Health Organization. *World Report on Violence and Health Geneva 2002*. (6/10/2021 tarihinde <https://www.who.int/teams/social-determinants-of-health/violence-prevention/global-status-report-on-violence-against-children-2020> adresinden ulaşılmıştır)
9. Gürhan N. *Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği*. (1. Basım). Ankara: Nobel Tıp Kitabevi; 2016
10. Townsend MC. *Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliğinin Temelleri Kanıta Dayalı Uygulama Bakım Kavramları*. (Celale Tangül ÖZCAN, Nermin GÜRHAN, Çev. Ed.). Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi; 2016.
11. Yalçın Ö, Erdoğan A. Şiddet ve agresyonun nörobiyolojik, psikososyal ve çevresel nedenleri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2013;5(4):388-419. doi:10.5455/cap.20130526
12. Aşkın R, Kuş Y. İş Yaşamında Psikolojik Şiddet Öncülleri, Sonuçları ve Önlemeye Yönelik Öneriler. 5. *Uluslararası Farklı Şiddet Boyutları ve Toplumsal Algı Kongresi*, 25-26 Şubat 2021, Online.
13. Oram S, Khalifeh H, Howard LM. Violence against women and mental health. *Lancet Psychiatry*. 2016; 14. Doi. [http://dx.doi.org/10.1016/S2215-0366\(16\)30261-9](http://dx.doi.org/10.1016/S2215-0366(16)30261-9)
14. Sharma KK, Vatsa M, Kalaivani M, et al. Mental health effects of domestic violence against women in Delhi: A community-based study. *Journal of Family Medicine and Primary Care*. 2019; 8:2522-2527.

15. Adalet Bakanlığı. *Ev İçi Şiddet* (1/09/2021 tarihinde https://evicisiddet.adalet.gov.tr/SIDDET_NEDIR.html adresinden ulaşılmıştır)
16. United Nations. *The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women* (15/09/2021 tarihinde <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/cedaw.aspx> adresinden ulaşılmıştır).
17. Council of Europe. *Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi. Avrupa Konseyi Sözleşmeler Dizisi- No. 210* (5/09/2021 tarihinde <https://rm.coe.int/1680462545> adresinden ulaşılmıştır).
18. İçişleri Bakanlığı. *Kadın Destek Uygulaması* (15/09/2021 tarihinde <https://www.icisleri.gov.tr/kadin-destek-uygulamasi-kades> adresinden ulaşılmıştır).
19. İncesu L. Bir gönül projesi: Gelincik. *Ankara Barosu Dergisi*.2015;4: 306-309.
20. Oflaz F, Yıldırım N. *Psikiyatri Hemşireliği Sertifika Konuları*. (1. Baskı). Ankara: Psikiyatri Hemşireleri Derneği Yayınları; 2020.
21. Hillis SD, Mercy JA, Saul JR. The enduring impact of violence against children, *Psychology, Health & Medicine*. 2016. doi: 10.1080/13548506.2016.1153679
22. Hillis S, Mercy J, Amobi A. Global prevalence of past-year violence against children: A systematic review and minimum estimates. *Pediatrics*. 2016; 137(3): e20154079. doi:10.1542/peds.2015-4079.
23. Akbulut ÖF, Günaydın H. Çocuğa yönelik şiddetin çocuk hakları sözleşmesi bağlamında incelenmesi. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2020; 1(1): 29-40.
24. Sivil Toplum Geliştirme Merkezi. *Türkiye’ de Çocuğa Şiddet Durum Raporu, 2017*. (10/10/2021 tarihinde <http://www.cocugasiddetionluyoruz.net/storage/app/uploads/public/5cd/854/ace/5cd854ace9ac406674473.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
25. Bidonde J, Meneses J. The effect of interventions for children who have experienced violence in close relationships: an overview of reviews. *Norwegian Institute of Public Health*. 2017.
26. TUİK. *2016 Aile yapısı araştırması*. (28.09.2021 tarihinde http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1068 adresinden ulaşılmıştır).
27. Yalçın Gürsoy M. İhmal edilen bir sorun: Yaşlının kendini ihmali ve halk sağlığı hemşireliği. *Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi*. 2018; 2(3):223-231.
28. Sani AI, Gonçalves MJ, Nunes LM, et al. Violence against the elderly: narrative of a case. *MOJ Gerontology & Geriatrics*. 2018; 3(2): 153-155.
29. Raposo MF, Soares JS, Araújo-Monteiro GKN, et al. Risk of violence and quality of life among the elderly in the community: cross-sectional study. *Rev Rene*. 2021, 22: e60966. doi: <https://doi.org/10.15253/2175-6783.20212260966>
30. Srivastava S, Muhammad T. Violence and associated health outcomes among older adults in India: A gendered perspective. *SSM- Population Health*. 2020; 12: 100702. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2020.100702>
31. Belisário MS, Dias FA, Pegorari MS, et al. Cross-sectional study on the association between frailty and violence against community-dwelling elderly people in Brazil. *Sao Paulo Medical Journal*. 2018; 136(1): 10-9. doi: 10.1590/1516-3180.2017.0203290817

32. Rosen T, Makaroun LK, Conwell Y. Violence in older adults: Scope, impact, challenges, and strategies for prevention. *Health Affairs*. 2019;38(10):1630–1637. doi: 10.1377/hlthaff.2019.00577
33. WHO. *Mental health of older adults* 2017. (12/10/2021 tarihinde <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-of-older-adults> adresinden ulaşılmıştır).
34. INPEA. *The International Network for the Prevention of Elder Abuse 2021* (12/10/2021 tarihinde <http://www.inpea.net/> adresinden ulaşılmıştır).
35. T.C. Sağlık Bakanlığı. *Türkiye Sağlıklı Yaşlanma Eylem Planı 2015-2020*, (2/09/2021 tarihinde <https://www.atuder.org.tr/atuderData/Uploads/files/T%C3%BCrkiye%20Sa%C4%9Fl%C4%B1kl%C4%B1%20Ya%C5%9Flanma%20Eylem%20Plan%C4%B1%20ve%20Uygulama%20Program%C4%B1%202015-2020.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
36. Baker PRA, Franci DP, Hairi NN, et al. Interventions for preventing abuse in the elderly. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2016;8: doi: 10.1002/14651858.CD010321.pub2.
37. Hart R, Heybrock D. Workplace violence and components of a psychologically healthy workplace. *Benefits Quarterly*. 2017;33(1):8-12.
38. Nart S. İş ortamında şiddet, tükenmişlik ve iş tatmini ilişkileri: Sağlık çalışanları üzerinde bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 2014; 23: 248-268. Doi: <http://dx.doi.org/10.11611/JMER360>
39. Aydemir I, Guclu R, Aydoğan A. According to the emergency room staff the reasons for violence. *Journal of Istanbul Faculty of Medicine*. 2020;83(1):60-68. doi: 10.26650/IUITFD.2019.0018
40. Yıldız MS. Türkiye’de sağlık çalışanlarına yönelik şiddet: Ankara ilinde araştırma. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*. 2019; 22(1):135-156.
41. Feder L, Niolon PH, Campbell J. An intimate partner violence prevention intervention in a nurse home visitation program: A randomized clinical trial. *Journal Of Women’s Health*. 2018; 27(12):1482-1490. doi: 10.1089/jwh.2017.6599
42. Bahadır Yılmaz E, Öz F. Şiddete maruz kalan kadınlara yönelik güçlendirme programı ve hemşirelik. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 2019;16(4): 338-342. doi: 10.5222/HEAD.2019.338
43. Poreddia V, Gandhib S, Reddy SN, et al. Effectiveness of nurses training in routine screening of violence against women with mental illness: A randomized controlled trail. *Archives of Psychiatric Nursing*. 2020; 34:200–205. <https://doi.org/10.1016/j.apnu.2020.05.003>
44. Resmî Gazete. *Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 2011*. (13.10.2021 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110419-5.htm> adresinden ulaşılmıştır)